

MELLEBY I TRØGSTAD

KARTLEGGING AV NATURMANGFOLD I FORBINDELSE MED NYDYR KING

28. MAI 2019

Rapport 2019:5

Utførende institusjon: Wergeland Krog Naturkart	Kontaktperson: Ola Wergeland Krog	
Oppdragsgiver: Melleby Drift Trond Ivar Markestad	Kontaktperson: Trond Ivar Markestad	Dato: 28. mai 2019
Referanse: Wergeland Krog, O.M. 2019. Melleby i Trøgstad. Kartlegging av naturmangfold i forbindelse med nydyrking. <i>Wergeland Krog Naturkart Rapport 2019 - 5: 9 s.</i>		
Referat: <p>Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Trond Ivar Markestad gjort en kartlegging av naturmangfold i et skogområde på ca. 50 daa som skal nydyrkes.</p> <p>Basert på en befaring foretatt den 22. mai 2019, samt søk i databaser, eksisterende kartverk og flybilder, samt offentlige samlinger, ble det konkludert med at det ikke finnes sårbar eller sjeldne naturtyper eller arter i planområdet. Det ble imidlertid påvist 3 dammer hvor det hekket stokkand og kvinand. Dette er midlertidige dammer som har oppstått pga. dyrkingstiltaket i øst, og som vil bli fjernet i forbindelse med nydyrkingen. Som kompenserende tiltak foreslås det at tiltakshaver kan vurdere å erstatte de tre temporære dammene i kanten mot åkeren i øst, med å anlegge en ny dam innerst i en innbuktning i det planlagte dyrkingsarealet.</p> <p>Tiltaket er vurdert i henhold til Naturmangfoldlovens § 8. Da det ikke er påvist verken sjeldne eller rødlistede arter eller forekomst av prioriterte naturtyper i det aktuelle området, er det ikke sannsynlig at prosjektet vil ha noen direkte negativ effekt for sjeldent eller sårbart biomangfold. Tiltaket er vurdert etter miljøprinsippene i naturmangfoldloven §§ 9 – 12.</p>		
Emneord: Mellegård, Trøgstad nydyrking biomangfold Naturmangfoldloven		

INNHold

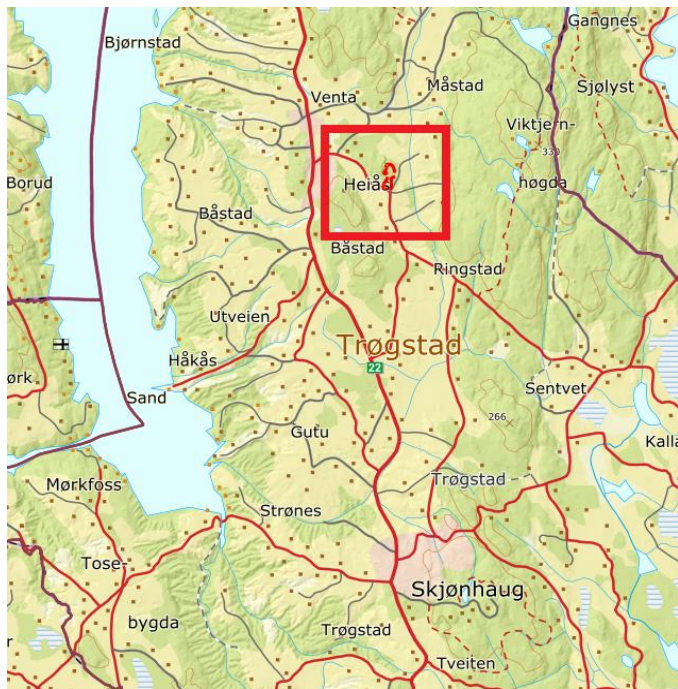
1	INNLEDNING	5
2	PROSJEKTET	5
2.1	Planområdet.....	5
2.2	Oppdraget	6
3	METODIKK	6
4	BEFARING OG VURDERING	7
4.1	Registreringer.....	7
4.2	Vurdering av tiltaket	8
4.3	Skadereduserende tiltak	8
5	VURDERING AV TILTAKET I FORHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN	9
5.1.1	§ 8 Kunnskapsgrunnlaget.....	9
5.1.2	§ 9 Føre-var prinsippet	9
5.1.3	§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning	9
6	LITTERATUR	9

1 INNLEDNING

Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Trond Ivar Markestad utført en kartlegging av naturtyper og biomangfold på et område på gården Melleby i Trøgstad kommune i Østfold (se fig.1 samt forsidebildet).

Kartleggingen er en del av forundersøkelsene for en planlagt nydyrking av et skogområde på ca 50 daa. Oppdraget ble mottatt i e-brev fra tiltakshaver Trond Ivar Markestad den 19. mai 2019.

Bevaring av naturmiljø og biologisk mangfold er både lokalt og globalt en stor utfordring. Mange arter viser alarmerende bestandsnedgang og menneskelig påvirkning har i økende grad vært med på å bestemme denne negative utviklingen. De viktigste årsakene til tap av biologisk mangfold er at leveområdene forandres som en følge av endret arealbruk, samt at leveområdene stykkes opp (fragmentering). Regjeringens miljøvernpolitikk forplikter Norge og sektormyndighetene til å forvalte naturmangfoldet slik at arter som naturlig finnes i Norge, skal sikres i levedyktige bestander. Ved å kartlegge og forvalte arealene ut fra kunnskap om artenes forekomst og krav til leveområder, kan en bidra til å bevare naturmangfoldet.

Figur 1. Undersøkellesområdet (rød strek) beliggenhet i Båstad, nord i Trøgstad kommune.

2 PROSJEKTET

2.1 Planområdet

Nybrottet ligger i Båstad, helt nord i Trøgstad kommune og registrert som bruksnummer 0122 126/3 Sydslora, men hører nå til gården gnr/bnr 125/1 Melleby. Området består (besto) av en flat og stedvis noe forsumpet skogteig med granskog. Granskogen var ved befaringen snauhagd og det var gjort noen gravearbeider sentralt i området, samt en del stubbebryting. Nydyrkingen er en videreføring av en oppdyrking som begynte omkring 2015, og som ble ferdig i 2018.

Terrenget har trekk som tyder på at den nordre delen av hogstfeltet er en rest av den øverste delen av et ravinelandskap, som trolig ble holeslettet i den store holeslettingsperioden på 60-70-tallet. I forbindelse med det forrige nydyrkingprosjektet ble det dannet tre nye dammer, som nå er vannfylte. Den søndre delen av hogstfeltet har trolig vært gammel og fuktig beitemark, og det finnes fortsatt noen grøfter som trolig har vært håndgravde.

Utkastet til planområde var noe usikkert avgrenset, men det gikk relativt klart fram av hogsten og av terrenget hvilket areal som var tenkt omdisponert til dyrket mark. Kartleggingen ble derfor gjennomført på hele hogstfeltet. Figur 2 viser den omtrentlige avgrensningen av nydyrkingfeltet, og figur 3 er et sammensatt dronebilde som viser hvordan området så ut ved befaringen.

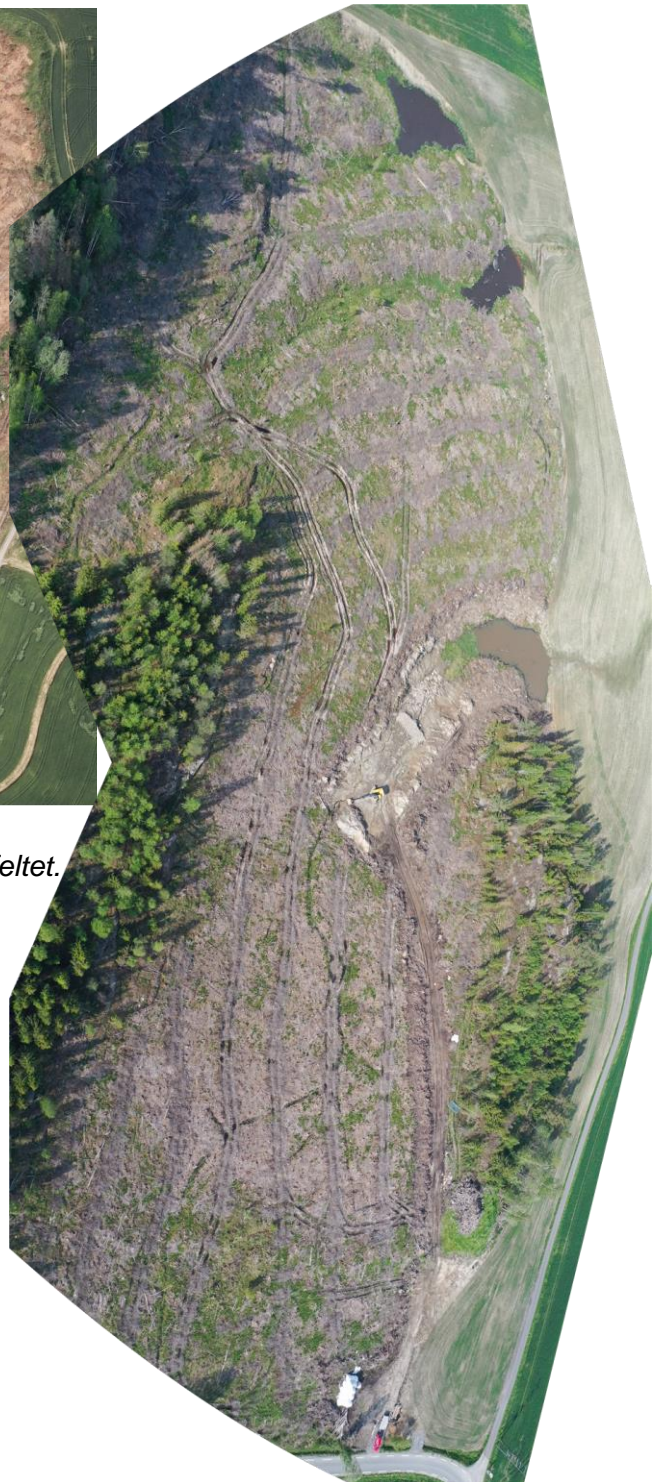

Figur 2. Rød stiplet linje viser omtrentlig avgrensning av det aktuelle nyrydningsfeltet. Hogstflata til høyre er i dag dyrket opp.

2.2 Oppdraget

Ved nydyrking av areal over 50 dekar kan ikke godkjenning gis med mindre tiltaket er konsekvensutredet. Arealet på av det omsøkte området er noe usikker, men er omkring 50 daa. For nydyrkingsfelt over 50 daa kreves det konsekvensutredning (ref. [Forskrift om nydyrking](#)). Tiltakshaver ønsket derfor en kartlegging av naturmangfoldet i området. Vurdering av tiltakets konsekvens for naturmangfoldet er en viktig del av den samlede konsekvensutredningen.

WK Naturkart, ved Ola Wergeland Krog, befarte området den 22. mai 2019. Befaringen ble gjort i oppholdsvær og solskinn.

Figur 3. Bilde av nyrydningsfeltet satt sammen av to dronebilder. Foto: forf.

3 METODIKK

Metodikken for kartleggingen bygger hovedsakelig på følgende håndbøker fra Miljødirektoratet (Direktoratet for naturforvaltning):

- Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok* 13, 2. utgave 2006, revidert 2007: 1-258 + vedlegg.
- Viltkartlegging. (Direktoratet for naturforvaltning 1996)

Andre viktige fagrapporter som kartleggingen bygger på er:

- *Norsk rødliste for arter 2015*. (Henriksen, S. og Hilmo, O. (red.) 2015).
- *Norsk rødliste for naturtyper 2011*. (Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011).
- *Fremmede arter i Norge 2018*. ([Artsdatabanken 2018](#)).

Innsamlingen av opplysninger om biologisk mangfold har foregått ved feltarbeid, litteraturgjennomgang, søk i offentlige databaser som Naturbase (Miljødirektoratet 2019), Artskart (Artsdatabanken 2019), m.fl.), studier av kart (N5/N50), flyfoto, samt dronefotografier.

4 BEFARING OG VURDERING

4.1 Registreringer

Det aktuelle området har trolig tidligere vært overflatedyrket beitemark. Det ble ikke påvist spor av skoglig kontinuitet som spesielt gamle trær, døde liggende trær i flere nedbrytningsstadier, el. Det foreligger noen registreringer av 18 karplantearter fra området, samt en registrering av den fremmede arten rødhyll (Artsdatabanken 2019). Alle de kjente artene er vanlige arter som ikke krever spesielle hensyn. Utover dette foreligger det ingen kunnskap om arter eller naturtyper fra området.

Ved feltarbeidet den 22. mai, ble det påvist tre dammer i området (figur 4). Alle tre ble demmet opp av nydyrkingstiltaket i terrenget nedenfor i 2015-2018. Vegetasjonen i og omkring dammene var preget av at dammene kun er noen få år gamle. Mannasøtgras, dunkjevle og gråstarr var dominerende arter omkring, og i dammene dominerte vasshår. I den midtre dammen ble det påvist et kull med storkand (12 unger) og et kull med kvinand (11 unger). I den vestre dammen satt det ei moskusand, en rømt tamfugl da arten har sin opprinnelse i Sentral- og Mellom-Amerika.

Figur 4. Nydyrkingen fra 2015-2018 har demmet opp tre forsengkninger i landskapet. Disse har nå blitt vannfylte og danner dammer. I den midterste dammen hekket både storkand og kvinand. Foto: forf.

Det ble påvist enkelte funn av den fremmede (svartelistede) arten rødhyll, som vurderes som en SE art (Svært høy risiko SE). Dette har imidlertid blitt en svært vanlig art i skog, og som særlig begunstiges av snauflater i skog. Arten spres med fugl og anses som umulig å utrydde.

Feltundersøkelsen resulterte ikke i noen registrering av prioriterte naturtyper, rødlistearter eller hensynskrevende arter innenfor det planlagte nydyrkingsarealet. At deler av området allerede var snauhogd, grøftet og ryddet må her tas med i betraktningen, men erfaring fra tilsvarende områder tilsier at det er liten sannsynlighet for forekomst av spesielle arter eller naturtyper.

4.2 Vurdering av tiltaket

Dammene som ble påvist er et resultat av det tilgrensende nydyrkingstiltaket. Dammene er derfor å anse som temporære vannansamlinger uten spesielle eller hensynskrevende arter. Da det ikke ble påvist verken sjeldne eller rødlistede arter eller forekomst av prioriterte naturtyper i det aktuelle området, vurderes tiltaket til ikke å ha noen direkte negativ effekt for sjeldent eller sårbart biomangfold.

Tiltakets beliggenhet vil kunne ha en svakt fragmenterende effekt ved at spredningskorridoren øst-vest i landskapet har blitt noe bredere. Den negative effekten av dette anses imidlertid som svært begrenset.

Spredt forekomst av høy-risikoarten rødhyll er påvist, men denne arten har blitt svært vanlig og finnes på omtrent samtlige eldre hogstfelt, kantsoner etc. i hele regionen. Det er derfor ikke formålstjenlig å iverksette tiltak mot denne arten her.

4.3 Skadereduserende tiltak

Det anses ikke å være aktuelt med avbøtende tiltak, men av hensyn til de eksisterende dammenes betydning for fugl, kan tiltakshaver vurdere å anlegge en dam i skogkanten øverst i det eksisterende vannsaget som i dag fyller den vestre dammen (se figur 5). Denne smale innbuktningen vil likevel være trang og dårlig arrondert, og dammer og vannansamlinger i et ellers ganske tørt område, vil ha stor betydning for mange arter.

Figur 5. For å kompensere for de tre midlertidige dammene som vil forsvinne, kan tiltakshaver vurdere å anlegge en ny dam. Foreslått plassering er angitt på figuren med blå strek. Foto: forf.

5 VURDERING AV TILTAKET I FORHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN

Her vurderes §§ 8–10, mens § 11 om prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaveren, samt § 12 om prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, overlates til tiltakshaver å besvare.

5.1.1 § 8 Kunnskapsgrunnlaget

“Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.”

Konsekvensvurderingen har vært basert på standard metode for kartlegging, verdisetting og konsekvensvurdering. Kartleggingene har fanget opp både arters og naturtypers eventuelle forekomst i området, og tilstand og naturkvaliteter er beskrevet. Feltarbeidet var begrenset til én ettermiddag i mai. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig for å foreta en vurdering av tiltakets konsekvenser for naturmiljøet i området.

5.1.2 § 9 Føre-var prinsippet

“Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak”.

Kunnskapsgrunnlaget, gjennom forhåndsundersøkelser og feltarbeid, vurderes som godt. Det er gjennomgående lav usikkerhet knyttet til konsekvensvurderingen.

5.1.3 § 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

“En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for”.

Tiltaket legger beslag på ca 50 daa med skog. Skogen var tett og hadde delvis plantasjepreg, med lite feltvegetasjon. Det ble ikke påvist noen hensynskrevende eller sårbare naturtyper eller arter, og samlet vurderes belastning som relativt liten.

6 LITTERATUR

Artsdatabanken 2019. *Artskart*. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Direktoratet for naturforvaltning, 1996. Viltkartlegging. *DN-håndbok 11* (revidert internettversjon i 2000). 1-60 + 4 vedlegg.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*, 2. utgave 2007: 1-258 + vedlegg.

Artsdatabanken 2018. Fremmede arter i Norge 2018. (<https://www.artsdatabanken.no/fremmedearter>)

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. *Norsk rødliste for naturtyper 2011*. Artsdatabanken, Trondheim.

Miljødirektoratet 2019. Naturbasen. Direktoratet for naturforvaltning. Database for arter og naturtyper. <http://kart.naturbase.no/>